

Projekti „Terviklikud planeerimislahendused pool-looduslike koosluste jätkusuutlikuks majandamiseks” (LIFE Viva Grass)

avakoosolek Tallinnas

01.06.2015

Kalev Sepp
Eesti Maaülikool

Teemad

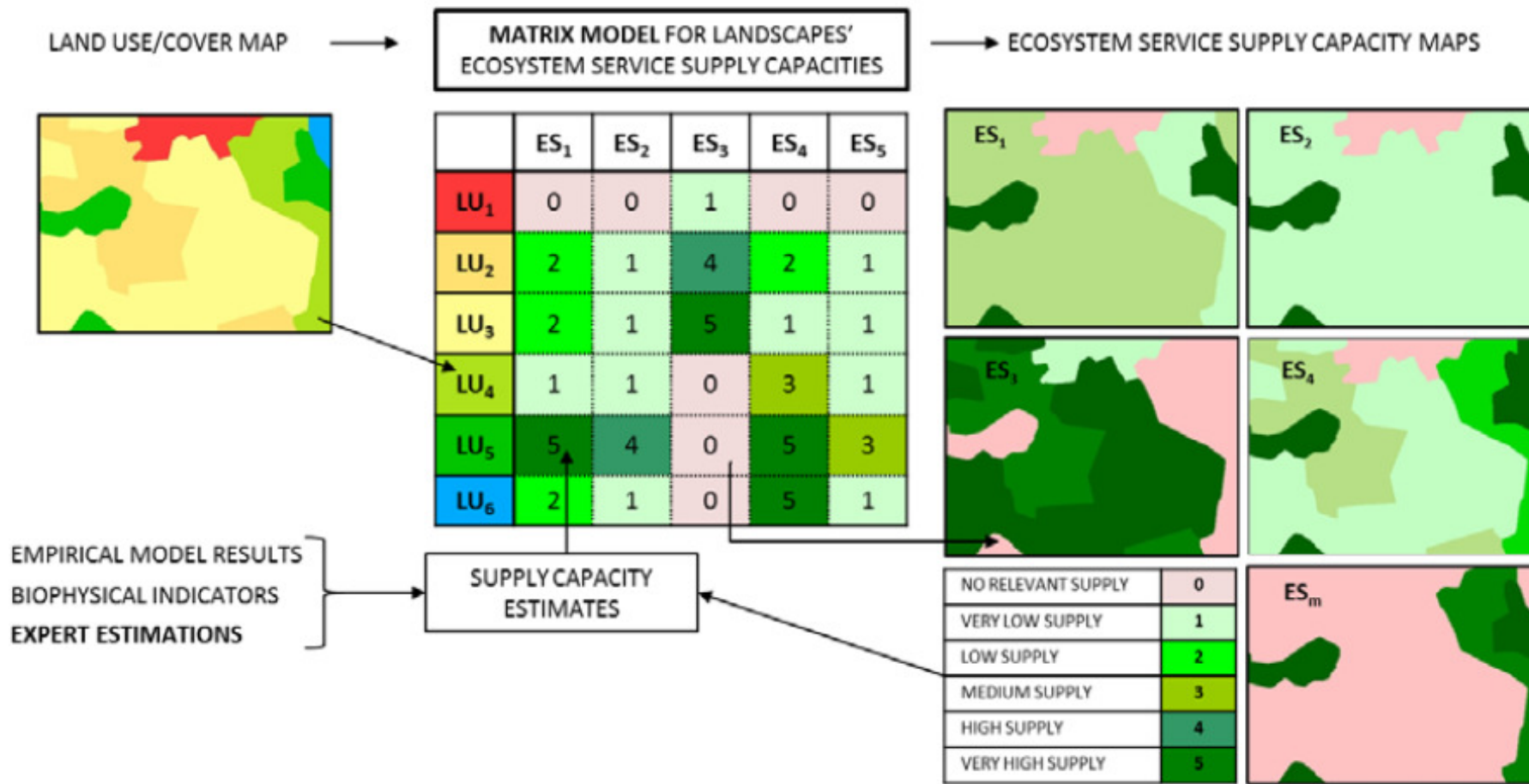
- Rohumaade ökosüsteemiteenuste kaardistamine ja hindamine
- PLKde pikaaegse majandamise mõju hindamine kohalikule kogukonnale Lümända projektialal (viimased 20 a)
- Sotsiaalmajandusliku info kogumine ja analüüsimine
- Ekspertsüsteem PLKde jätkusuutliku majandamise planeerimiseks

Ökosüsteemiteenuste kaardistamine

Table 1: Classification of grassland ecosystem services adopted from CICES (2013) for Latvian conditions.

Section	Division	Group	Examples of grassland related ecosystem services
Provisioning	Nutrition	Biomass	Cultivated crops
			Reared animals and their products: meat, dairy products (milk, cheese, yoghurt), honey etc.
			Wild plants: berries, mushrooms
	Materials	Biomass	Fibres and other materials from plants for direct use or processing
			Plants and animals for agricultural use: fodder, fertilisers
			Herbs for medicine
			Genetic material (DNA) from wild plants and animals for biochemical industry and pharmacy
Energy	Biomass-based energy sources	Biomass-based energy sources: timber, woodchips, hay for burning and energy production	
	Abiotic energy sources	Wind	

Ökosüsteemiteenuste kaardistamine

VivaGrass Lümända - vajalikud andmed

- Vallavalitsusele teadaolevad aktiivsed rohumaade (sh poollooduslike koosluste) majandajad (nimed-ettevõtted). *Mõni nõ eestkõneleja?*
- Tootjad, kes on pool-looduslike koosluste majandamise/taastamise pioneerid ehk alustanud sellega 15-20 aastat tagasi (sh projektide raames, omal initsiatiivil, aga ka riiklikud toetused) või tegelesid sellega varem, kuid nüüd on mingitel põhjustel loobunud/lõpetanud jne.
- Kas vallal on ülevaade (pindala), kui palju valla pool-looduslikest kooslustest on erinevate toetuste/projektidega (Keskkonnaamet, PRIA) kaetud-taastatud-hooldamisel?

VivaGrass Lümända - vajalikud andmed

- Vallavalitsuse roll/tegevus/panus planeeringute koostamisel, tegevuste planeerimisel, projektide koostamisel jne seoses pool-looduslike kooslustega (kas nt raha eraldatud mingiteks taastamis/hooldustegevusteks, muud moodi toetatud?).
- *Kui olulised/vajalikud poollooduslikud kooslused on valla jaoks sotsiaalkultuurilises ja majanduslikus mõttes? Kas majanduslikus mõttes on nende taastamine/hooldamine ainult kulu või toob see (vallale) ka midagi tagasi?*
- Valla koostöö MTÜde, ettevõtete-organisatsioonide ja riigiasutuste-organisatsioonidega (sh Keskkonnaamet, KIK) poollooduslike koosluste taastamise/majandamisega seotud teemadel (projektide raames, rahataotlused jne). *Kui intensiivne? Mida konkreetselt on tehtud, millised probleemid-takistused.*
- Argo Peepson, Tambet Kikas

VivaGrass Lümända - vajalikud andmed

- Turismiettevõtluse ja –teenuste profiil:
 - Milliseid turismiteenuseid pakutakse
 - Turismiettevõtjate sugu ja vanus
 - Kas osaajaga või täisajaga
 - Töötajate arv, sh ajutised ja alalised

Sotsiaalmajandusliku info kogumine ja analüüsimine

Information needs for the tool from the area

- Profile of farms and farmers¹
 - Age
 - Gender
 - Number of employed persons
 - Land (ha, type of use)
 - Specialisation (structure of production, e.g. intensive vs extensive)

Education:

- University:
- Engineering/technical
- Nature science
- Social/humanitarian

GIS-põhine planeerimisvahend (sisend) 2016

Ekspertsüsteem PLKde jätkusuutliku majandamise planeerimiseks

- Milliseid küsimusi ja ülesandeid tahame lahendada?
- Põllumajandustootja? Laiendatud põllu e-raamat?
- Valla tasand (region) (kasutus, PM tootjad, rentimine jne)
- Maakond?
- Keskkonnaamet

Ekspertsüsteem PLKde jätkusuutliku majandamise planeerimiseks

Determination of sites, which are suitable for:

- Potential for restoration and maintaining of semi-natural grasslands via extensive agriculture (e.g. of different types) or nature tourism
- Risk assessment maps for maintenance of cultural landscapes
- Evaluation ecosystem services
- Optimization management practises (needs – animal units, and breeds per ha)
- Modelling of change in grassland quality

SOTSIAAL-MAJANDUSLIKUD
INDIKAATORID:
küladel elujõulisuse indeks

Jaak Kliimask, Kalev Sepp, Eesti Maaülikool

KÜLADE ELUJÕULISUS

- Oletus: asustuse (ja rahvastiku) olemasolu on hädavajalik väärtuslike maastike säilimiseks
- See tähendab tasakaalus vanuselise struktuuriga rahvastikku
- Mõõdik: asustuse elujõulisuse indeks küla/aleviku tasandil

EESTI KÜLAD JA ALEVIKUD

- 4500 kokku
- Keskmise elanike arv: 40
- 102 tühjad
- Suurim: üle 5000 elaniku
- Keskmise territooriumi suurus: 10 km²

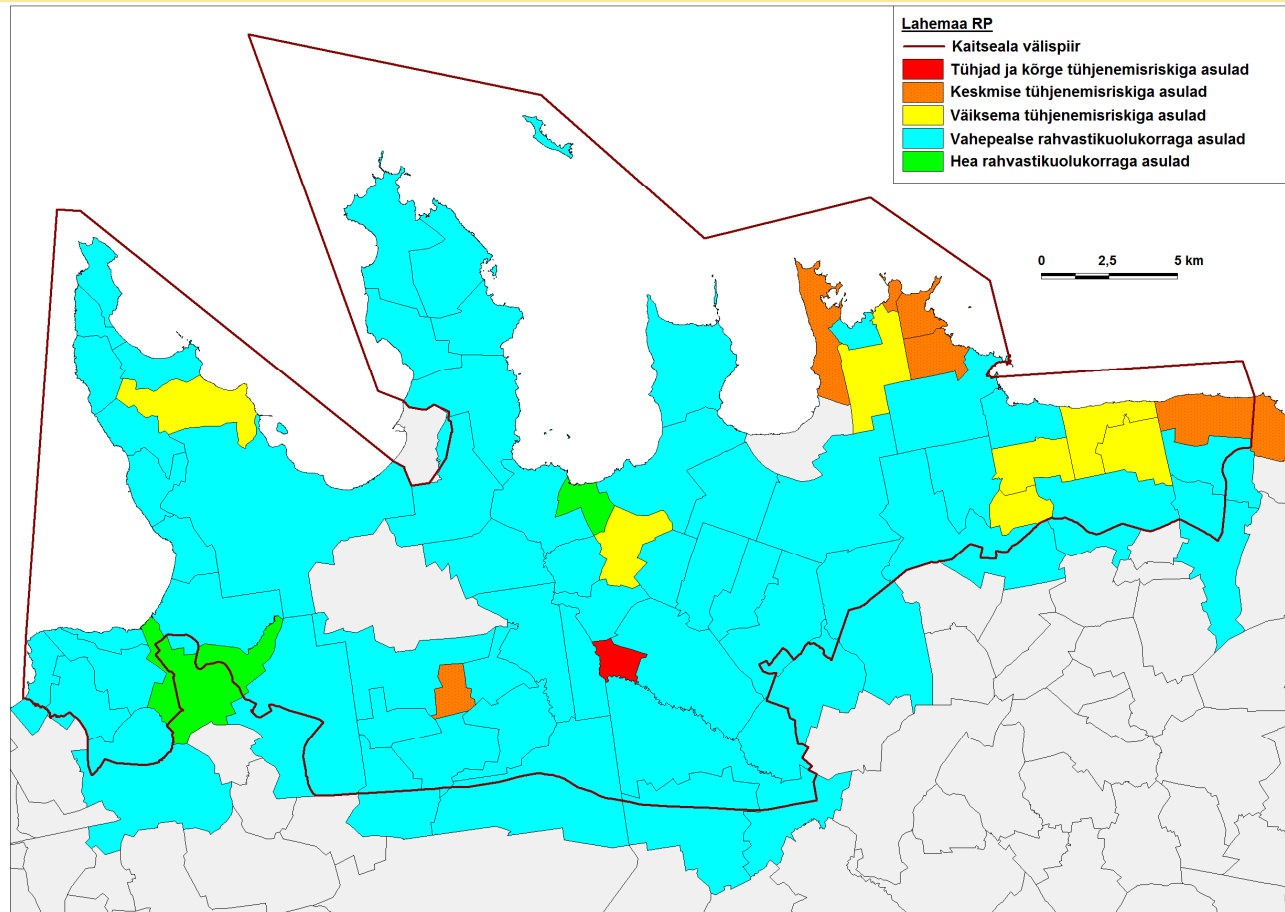
VÄHEMELUJÕULISED MAA-ASULAD: INDIKAATORID

ASULAD	INDIKAATORID
1. Tühjad ja kõrge tühjenemiskiriskiga	(1) Püsielanikkond puudub; (2) või: 100% elanikest on vanuses 65+; (3) või: esindatud ainult üks 5-aastane vanuserühm
2. Keskmise tühjenemiskiriskiga	(1) Elanikke alla 10 (5-9); (2) või: esindatud kaks 5-aastast vanuserühma; (3) või: üle poole elanikest on vanuses 65+;
3. Väiksema tühjenemiskiriskiga	(1) Elanikke alla 10 (5-9); (2) või: esindatud kolm 5-aastast vanuserühma;

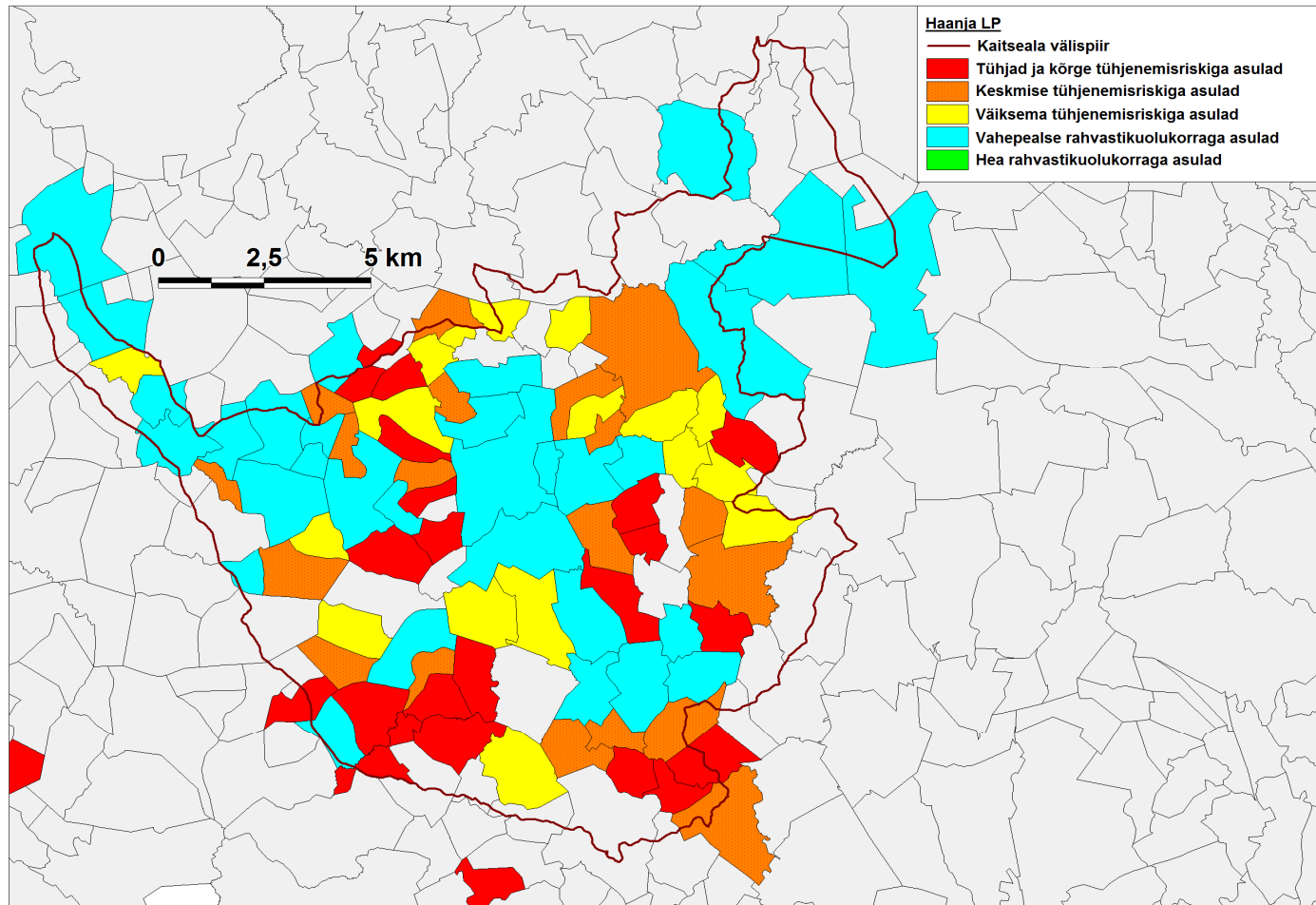
TULEMUSED: KÜLADE ELUJÕULISUS

	EESTI, KOKKU	KAITSEALAD	LÜMANDA piirkond
1. Tühjad ja kõrge tühjenemisriskiga asulad, %	5	10	8
2. Keskmise tühjenemisriskiga asulad, %	8	11	12
3. Väiksema tühjenemisriskiga asulad,%	7	9	16
1+2+3	20	30	36

LAHEMAA RAHVUSPARK, Harju ja Lääne-Viru maakonnad

HAANJA LOODUSPARK, Võru maakond

TEINE NÄIDE: ÄÄREMAASTUMISE INDEKS

ÄÄREMAASTUVAD ALAD:

- Pikaajaline (50 aastat) ja lühiajaline (iga-aastane) elanike arvu vähenemine (vähemalt -1% keskmiselt aastas)

RISKIALAD:

- Väga hajusa asustusega alad, mille asustustihedus on alla 8 in/km²
- Kaugus maakonnakeskusest üle 30 km

